

Sikkerhedsrundring, defensiv kørsel og trafiksikker adfærd

Indholdsfortegnelse

Indledning	03
Vejledning til masterdriver	04
Selvevaluering	05
Sikkerhedsrundring	06
Læsning og aflæsning	08
Defensiv kørsel og trafiksikker adfærd	10
Brændstofbesparende kørsel	11
Brug af personlige værnemidler og arbejdsbeklædning	12
Kontrol af køretøjet/vogntoget inden start	13
Brug af sikkerhedssele	14
Frontrude og spejle – indstilling og udsyn	15
Igangsætning, kørsel og bremsning	16
Afstand til forankørende	17
Bløde trafikanter	18
Vigepligt	19
Svingning til højre og venstre	20
Vognbaneskift, overhaling og hastighed	21
Manøvrering, standsning, parkering og bakning	22
Lygteføring	23
Uopmærksomhed under kørslen	24
Tålmodighed	25
Dokumenter, afmærkning og udstyr	26
Køre- og hviletid og arbejdstidsbestemmelser	27
Vedligeholdelse og rengøring af køretøj	28
Afslutning og selvevaluering	29
Hvad kan virksomheden gøre	30
Bilag A: Tjekliste til sikkerhedsrundring, defensiv kørsel & trafiksikker adfærd	31

Indledning

Der er en sammenhæng mellem trafiksikker adfærd i virksomheder, arbejdsulykker og skader på materiel og gods. En – ikke uvæsentlig del - af arbejdsulykker involverer et køretøj, derfor er det væsentligt af fokusere på trafiksikker adfærd, hvis man som virksomhed vil nedbringe antallet af arbejdsulykker.

Et er almindelig instruktion i form af billeder, tekst og evt. korte film, men den dialog en masterdriver kan have med den enkelte chauffør samtidig med, at der arbejdes, er med til at reducere antallet af ulykker. Samtidig vil viden om af- og pålæsningssteder, behov for særlige tekniske hjælpemidler bringes direkte videre til virksomheden.

Arbejdsgivers forpligtelser efter arbejdsmiljøloven er bl.a. at sikre, at forholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige, at de ansatte er instrueret i at udføre arbejdet, samt at føre tilsyn med at arbejdet udføres efter instruktionerne. Tilsyn kan foretages, hvis den samme arbejdsopgave udføres på virksomhedens adresse, men en masterdriver kan bidrage til, at der også føres tilsyn/dialog om sikker adfærd, når chaufføren er ude hos kunder.

Tilsynsforpligtelsen kræver særlige overvejelser og indsatser, når den største del af arbejdet ikke foregår på egen virksomhed eller i grupper, hvor der kan være en teamleder/sjakkbajs. I transportbranchen har man ofte medarbejdere med funktion af instruktør, masterdriver eller mentor, i denne værktøjskasse bruges ordet masterdriver. Det er vigtigt, at finde den rette person i virksomheden, som har de personlige egenskaber til at skabe en tillidsfuld dialog med den enkelte chauffør.

Denne værktøjskasse er delt op i forskellige fokusområder fra sikkerhed omkring af- og pålæsning til trafiksikker adfærd. Vælg det eller de emner, der har brug for opmærksomhed.

Under hvert punkt er der inspiration til dialog om de enkelte emner.

bfaportalen.dk

Dette værktøj er udarbejdet i samarbejde med konsulent Bent Bejstrup af BFA Transport, som er en del af Branchefællesskabet for Arbejdsmiljø for Transport, Service–Turisme og Jord til Bord.

Der er 5 branchefællesskaber for arbejdsmiljø, BFA'er. Her kan alle finde information om arbejdsmiljø relevant for deres job. Opgaverne er fastlagt i arbejdsmiljøloven og finansieres af en afgift på den lovpligtige arbejdsskadeforsikring. Materialerne er udarbejdet i fællesskab af arbejdsmarkedets parter.

Vejledning til masterdriver

Ved vejtransport af almindeligt gods skal masterdriver medbringe advarselspåklædning, sikkerhedssko og eventuelt hjelm afhængig af transportopgaven.

Turen begynder bl.a. med følgende udgangspunkt:

- Husk at du kommer meget tæt på chaufførens faglig stolthed, og du skal sammen med chaufføren vurdere, hvordan vedkommende passer sit arbejde.
- Forklare formålet med delmål på turen. Sikkerhedsrundring, defensiv kørsel, trafiksikker adfærd og selvevaluering til slut.
- At kørslen afvikles som en faglig vurdering af chaufførens niveau, hvor chaufføren selv medvirker til at vurdere sin egen adfærd og præstation (selvevaluering) sammen med masterdriver.
- At der opbygges en faglig tryghed mellem parterne, således at chaufføren anser masterdriver som en kollega og hjælpende hånd - og ikke som en kontrolfunktion.

Husk, det er dialogen, som ændre adfærd.

Tjekliste til sikkerhedsrundring, defensiv kørsel og trafiksikker adfærd:

Felterne udfyldes inden kørslen bl.a. ved kontrol af de forskellige dokumenter.

Navn:		Fødselsdag:	
Kørekort:	ADR bevis:	EU bevis:	Førerkort:
Bil reg. nr:		Firma:	
Køretøjets papirer:		Afmærkning:	
Dato:		Kl.:	
Vurdering			

Ved vejtransport af farligt gods skal masterdriver medbringe det personlige udstyr, der fremgår af de skriftlige anvisninger.

Herudover skal vedkomne som minimum have gennemgået en uddannelse i henhold til ADR kapitel 1.3 og kunne forevise billede legimitation.

Selvevaluering

Formål

Selvevaluering er en proces, hvor en person vurderer sin egen adfærd, tankemønstre og præstation. Det kan gøres med henblik på personlig udvikling, læring og forbedring og kan bl.a. være nyttig i forhold til at ændre holdninger og adfærd. Det er et vigtigt element til forebyggelse af ulykker.

Hvordan

Når chaufføren gennemfører en selvevaluering, kan chaufføren bedre vurdere sine styrker og svagheder, som kan hjælpe med til at identificere områder, hvor der er behov for forbedringer. Selvevaluering kan også hjælpe med til at træffe beslutninger og håndtere udfordrende situationer på en mere konstruktiv måde.

Metoder til selvevaluering kan variere afhængig af formålet, men sikkerhedsrundring, tjeklister og feedback fra masterdriver er gode værktøjer for personlig udvikling.

I alle nedenstående punkter skal chaufføren have mulighed for at reflektere over, hvordan det gik. Man kan evt. lade chaufføren udfylde tjeklisten, inden kørslen starter og efterfølgende se, om alle er enige.

Sikkerhedsrundering

Formål

En del af det ulykkesforebyggende arbejde består af en sikkerhedsrundering, hvor man gennemgår arbejdsprocesserne og de fysiske forhold. De fleste arbejdsulykker på chaufførområdet sker under af- og pålæsning af gods væk fra virksomheden, hvorfor det er vigtigt at have fokus på disse arbejdssituationer.

Er du sikker på, at du er sikker nok?

Hvordan

Ved sikkerhedsrunderingen skal man typisk være opmærksom på arbejdets udførelse, som følger:

- **Chaufføren**, hvor det kontrolleres om chaufføren er klar til dagens arbejde, har afholdt sit daglige hvil, iklædt arbejdstøj og medbringer de nødvendige dokumenter, samt at han har de lovpligtige personlige værnemidler tilpasset og klar til brug.
- **Køretøjet**, hvor det kontrolleres, om køretøjet er klar til dagens arbejde ved gennemgang af starteftersyn m.v. (se vedlagte skema), medbringer de nødvendige dokumenter og kontrol af køretøjet og læsset i øvrigt.
- **Af- og pålæsning**, hvor der er behov for et godt overblik over risikomomenterne, hvis farlige situationer skal undgås. Har køretøjet og de tekniske hjælpemidler gennemgået lovpligtigt eftersyn, og er de vedligeholdte og klar til brug? Er der dårlige adgangsforhold ved aflæssestedet eller opfylder, det ikke de krav, Arbejdstilsynet stiller? Er chaufføren bevidst om de farlige situationer, der kan opstå, og tænker chaufføren sikkerhed og arbejdsmiljø ind i løsningerne? Har chaufføren en proaktiv tilgang til situationen?
- **Registrering** af hændelser og uheld som kan målrette den forebyggende indsats. Har chaufføren mulighed for registrering og gør han det?

Vejledning

Sikkerhedsrundringen er en fælles gennemgang af relevante processer og fysiske forhold, hvor chaufføren sammen med masterdriveren drøfter, om der er potentielle farlige arbejdsforhold, som skal ændres.

Der er altid en risiko for, at chaufføren bliver involveret i hændelser og uheld. Derfor er det vigtigt at chaufføren selv gør sit bedste for at forebygge på områder, hvor der er behov for forbedringer. Det kan gøres ved, at man bl.a. gennem dialog med chaufføren kommer frem til følgende:

- Lade være med at hoppe ned fra førerhuset.
- Gå i fodtøj, der sidder ordentlig fast på foden.
- Anvende sikkerhedsudstyr når man arbejder.
- Aldrig bevæge sig op på et højt køretøj uden sikring.
- Tunge genstande altid er fastgjorte, både på ladet, og når de flyttes rundt.
- Læsse af og på hvor det er sikkert.
- Sørge for at ting, der går i stykker på bilen, straks reparerer.
- Sørge for en generel vedligeholdelse af bilen.
- Rydde op efter sig selv.

Stil spørgsmålene:

- Hvad kan gå galt? Tænk 5 sekunder ind inden opgaven påbegyndes.
- Hvad gør jeg for, det ikke går galt?

Hver gang en af- eller pålæsning påbegyndes.

Læsning og aflæsning

Formål

Åbning af vogndøre, på- eller afstigning, og på- eller aflæsning skal finde sted på en sådan måde, at der ikke opstår fare eller unødigt ulempe.

Inden læsningen påbegyndes skal chaufføren have en plan for, hvordan godset skal placeres på lastbilen. Det gælder både i forhold til godsets vægt, køretøjets stabilitet, aflæsse rækkefølge, køretøjets vægt og akseltryk.

Godset skal sikres med stropper, spændebånd eller presenninger, så det ikke kan forskubbe sig under kørslen eller falde af. Ved tanktransport skal alle åbninger naturligvis være lukket, og der må ikke være rester af det farlige gods udvendigt på tanken. Undervejs skal chaufføren jævnligt kontrollere, om godset og surringer stadigvæk er sikre.

Det er ikke tilladt at køre med tom lastbil og belæsset påhængsvogn/sættevogn.

Hvordan

Er du sikker på, at du er sikker nok?

For at sikre at køretøjet beholder den maksimale stabilitet og vægtfordeling efter aflæsning af en eller flere dellaster, skal det tilstræbes, at aflæsningen finder sted i den korrekte rækkefølge, herunder evt. omplacering af tilbageværende gods.

Ved åbning af bagdør i trailer skal chaufføren være meget opmærksom på gods, der kan vælte. Det samme gælder ved åbning af sider og afgang af surringsgrej.

Der gælder særlige forhold ved tankbiler, den korrekte aflæsningsrækkefølge er forskellig fra bil til bil. Derfor skal der ske en individuel vurdering af chaufføren.

Vejledning

I. Principper for sikring af last

1. Lastsikring skal kunne modstå følgende kræfter, der skyldes køretøjets acceleration/ deceleration: - i køreretningen: 0,8 gange lastens vægt, og – til siden: 0,5 gange lastens vægt, og - imod køreretningen: 0,5 gange lastens vægt - og skal generelt forebygge, at lasten vipper eller tipper.
2. Fordelingen af lasten skal tage hensyn til det maksimalt tilladte akseltryk og til det nødvendige minimale akseltryk inden for grænserne af køretøjets maksimalt tilladte totalvægt i overensstemmelse med lovbestemmelserne om køretøjers vægt og dimensioner.
3. Ved fastgørelsen af lasten skal der tages hensyn til de gældende krav vedrørende styrken i visse køretøjskomponenter såsom forsmæk, mellemstykke, endestykker, kæpstokke eller surringspunkter, når disse komponenter benyttes til fastgørelse af lasten.
4. Ved fastgørelsen af last kan en eller flere eller en kombination af følgende fastgørelsesmetoder benyttes: - låsning - blokering (lokalt/generelt) - direkte surring - surring over toppen.

Farligt gods

Gældende bestemmelser ved aflæsning af benzin og olieprodukter – jfr. Beredskabsstyrelsens tekniske forskrifter for brandfarlige væsker.

Læsning af tankkøretøjer skal ske på en læsseplads af beton, der er beliggende i det fri og sikret, så uvedkommende ikke har adgang til læssepladsen.

Læssepladsen skal placeres på en måde, så frakørsel med tankkøretøjer kan ske umiddelbart.

Husk afmærkning af aflæsseområdet - herunder afmærkning af evt. slange over fortov og cykelsti.

Læsning og aflæsning af tankkøretøjer må ikke påbegyndes, før der truffet foranstaltninger mod opbygning af statisk elektricitet.

Chaufføren skal blive ved tankkøretøjet under hele læsningen og aflæsningen.

Defensiv kørsel og trafiksikker adfærd

Formål

I fællesskab med chaufføren at vurdere evnen til at forberede turen, forudse ændringer i trafikbillede og foretage de nødvendige handlinger for at undgå unødvendige opbremsninger o.l.

Drøfte chaufførens viden om og færdighed i energi- og miljørigtig kørsel under hensyntagen til sikker kørsel.

Hvordan

Defensiv kørsel er en kørselsstil, hvor føreren tager en række forholdsregler for at minimere risikoen for ulykker og forbedre sikkerheden på vejene. Føreren skal reagere fornuftigt på potentielle farer og undgå farlige situationer.

Vejledning

Følgende nøgleprincipper skulle gerne gå igen under hele forløbet:

- Overholdelse af færdselsregler.
- Holde tilstrækkelig afstand til andre trafikanter foran og til siden.
- Være opmærksom på hvad der sker omkring køretøjet, andre trafikanter og vejrforhold.
- Husk at bruge spejle, kameraløsninger og ryd op i forruden.
- Husk at undgå distraheret kørsel – Kør bil, når du kører bil!
- Planlæg turen i forvejen – i det mindste hen til næste aflæsested.
- Prøv at forudse eventuelle farer og nærved hændelser.
- Afpas altid hastigheden efter forholdene og kør forsigtigt i regn, blæst, tåge, sne og mørke.
- Undgå aggressiv kørsel eller udvise (vej)vrede overfor andre trafikanter.

Brændstofbesparende kørsel

Formål

Optimering af udnyttelse af brændstof. Dette kan ske gennem anvendelse af principperne for defensiv kørsel sammen med en række tekniske tiltag i nye og nyere lastbiler.

Hvordan

Mange virksomheder har tilkøbt moduler hos deres lastbilleverandør f.eks. Driver Support, hvor den enkelte chauffør får tilbagemelding på, hvordan vedkomne præsterer med en score. Samme oplysninger modtager virksomheden naturligvis også.

Vejledning

Tips og råd som kan bruges i forhold til chaufføren, når der tales om at spare på brændstoffet:

1. Hold en jævn kørsel uden voldsomme accelerationer eller nedbremsninger.
2. Overhold hastighedsgrænserne. Højere hastighed giver øget luftmodstand og dermed større brændstofforbrug.
3. Vedligehold køretøjet idet dårligt vedligeholdte køretøjer kan have større brændstofforbrug. Husk at tjekke dæktrykket, da lavt dæktryk øger brændstofforbruget.
4. Reducer tomgangskørsel da tomgangskørsel giver unødigt brændstofforbrug.
5. Husk at betjene køretøjet efter fabrikantens anvisninger for at optimere brændstofforbruget. Prøv at bruge motorbremsen når det er muligt for at spare på bremserne.
6. Brug klimaanlægget når der er behov for det, og det er nødvendigt. Klimaanlæg bruger ekstra brændstof.
7. God planlægning giver mere effektiv transport og sparer på brændstoffet.

Brug af personlige værnemidler og arbejdsbeklædning

Formål

Sikre at gældende sikkerhedsregler og sikkerhedsforanstaltninger, samt virksomhedens og arbejdspladsens regler, overholdes. Herunder brug af reflekterende arbejdstøj, handsker, sikkerhedshjelm og sikkerhedssko, hvor det kræves.

Hvordan

Gennem dialog med chaufføren om risiko ved manglende brug af personlige værnemidler, tydeliggøre de farer og eventuelle alvorlige konsekvenser, der kan være ved at undlade brug af forskelligt beskyttelsesudstyr.

Der er ikke lovkrav om at benytte en bestemt type fodtøj, når man kører bil i Danmark, men ikke fastsiddende fodtøj kan bestemt ikke anbefales, idet der er risiko for at man ikke kan betjene køretøjet sikkert.

Vejledning

Baggrund i bl.a. arbejdsmiljøloven samt overholdelse af virksomhedsregler og evt. skiltning. Endvidere gennemdialog med chauffør om brug af "profilbeklædning", som naturligvis skal være så rent, som det er muligt med baggrund i dagens arbejde.

Kontrol af køretøjet/vogntoget inden start

Formål

Chaufføren er/bliver bekendt med de vigtigste lovbestemmelser om lastbilens udstyr, således at chaufføren selv kan konstatere og tage stilling til mangler eller fejl, der har betydning for færdselssikkerheden.

Chaufføren skal endvidere have en forståelse af de tegn på fejl og mangler, vogntogets kontrolsystemer, funktioner og reaktioner viser, så han kan afgøre om den igangværende eller påtænkte kørsel med vogntoget er lovlig og forsvarlig.

Hvordan

Chaufføren skal/bør som minimum kunne foretage daglig kontrol af nedenstående ting på køretøjet, før han starter dagens arbejde:

- Olie, vand, sprinklervæske og diesel.
- Lys, stoplys, andre tegngivningsapparater, dæk / møtrikindikatorer og rengjorte.
- Styretøj og bremseser – se nedenfor.
- Tilkobling af evt. påhængskøretøj.
- Ingen skader på køretøj og udstyr.
- Frontrude, udsyn og spejle er hele og justeret rigtigt og rengjorte.
- Forefindes godkendt (PPE) udstyr i køretøjet.
- Løse genstande i førerhuset skal fjernes eller lægges så de ikke udgør en fare/ulempe under kørslen.
- Udskriv planlagt tur hvis relevant, eller indstil GPS inden kørslen påbegyndes til første aflæssested.
- Tjek alle kontrollamper inden kørsel påbegyndes.
- Belæsning – herunder om surring sidder korrekt, døre er lukket forsvarligt og presenning er ordentlig fastspændt.
- I perioder med risiko for sne, is og vandansamling på presenninger og tag skal dette fjernes inden kørslen påbegyndes

Ved vejtransport af farligt gods skal ADR udstyr og afmærkning kontrolleres.

Vejledning

Man kan evt. teste chaufføren i følgende:

Tæthedsprøve af bremsesystemet udføres ved at bringe trykket i forsyningskredsen op til højeste arbejdsstryk. Bremspedalen trædes ned til fast stop, og motoren standses, og der lyttes efter udsivning. Hvis der ikke konstateres udsivning eller konstateres trykfald fra anlægget, er det tilstrækkeligt tæt.

Med afmonteret forsyningssslange forsøger man at trække påhængskøretøjet. Hvis dette ikke kan lade sig gøre, eller kun med stort besvær, anses bremseevnen at være tilstrækkelig.

Dialog om mangler der i forbindelse med vejsidesyn bliver betegnet som farlige mangler, herunder utæt bremsesystem, manglende stoplys, utilstrækkelig fastgørelse af læs og utætheder i øvrigt.

Brug af sikkerhedssele

Formål

Sikre at chaufføren overholder Færdselslovens bestemmelser:

Hvis en siddeplads i bil, på motorcykel eller knallert er forsynet med sikkerhedssele, skal denne under kørslen anvendes af den person, der benytter siddepladsen,

Pligten til at anvende sikkerhedssele gælder ikke ved bakning eller under kørsel på parkeringsplads, servicestation, værkstedsområde eller under lignende forhold.

Hvordan

lagttage og vejledning.

Vejledning

Chaufføren skal altid bruge trepunkts sikkerhedssele under kørsel, men særligt varevognsførere har tilsyneladende brug for at blive mindet om at tage den på. Det er næsten 4 ud af 10 dræbte varevognschauffører, som ikke havde selen på, da ulykke skete.

Når varebilschauffører og andre førere af større køretøjer ikke bruger selen kan det f.eks. skyldes, at de skal ind og ud ad bilen mange gange i løbet af en dag eller har så travlt at de glemmer den, eller at de føler sig sikre i deres relative store køretøjer. Men fælles for de dårlige undskyldninger er, at der er et farligt valg at lade selen hænge i stedet for at spænde den korrekt.

Frontrude og spejle – indstilling og udsyn

Formål

Lastbilen skal være forsynet med et udvendigt førerspejl i hver side. Lastbilen skal udvendigt i højre side desuden være forsynet med et vidvinkelspejl og nærzonespejl. Nærzonespejl er kun påkrævet, når det kan anbringes mindst 2 m over vejbanen. Lastbiler, der har monteret vidvinkelspejl af ældre type, skal tillige være forsynet med et blindvinkelspejl/kamera. Nyere lastbiler med en tilladt totalvægt på over 7.500 kg skal være forsynet med frontspejl/kamera.

Frontruden må ikke have større stenslag og revner i synsfeltet. Der må ikke være placeret ting i synsfeltet, som begrænser udsynet (kaffemaskine, bamser, gardiner, navneskilt med videre).

Chaufføren skal være opmærksom på, at andre trafikanter, især fodgængere og cyklister, ikke påkøres under svingningsmanøvre, samt at chaufføren ikke er til fare eller ulempe ved overhaling og vognbaneskift.

Hvordan

Kontrollere at chaufføren er opmærksom på indstilling af spejle, rengøring, og hvilke områder de enkelte spejle dækker, samt at chaufføren husker at rengøre spejle.

Chaufføren jævnligt orienterer sig i spejlene og især i højresving orienterer sig flere gange før og under svingningen.

Chaufføren bør være opmærksom på evt. blinde vinkler, som spejlene danner.

Tjekke de evt. skjulte områder (blinde vinkler) ved at flytte sig frem og til siden.

Især ved højresving i kryds er det vigtigt at tjekke området til højre for lastbilen, ved at orientere sig ved brug af spejle og gennem forrude og sideruder.

Vejledning

Kontrollere, især ved svingning til højre, at chauffør flytter sig i stolen så gemte trafikanter og genstande afdækkes. Har en cyklist samme hastighed som lastbilen, og ikke kan ses første gang i spejlene, kan vedkommende kun ses, hvis chaufføren flytter sig i stolen.

Igangsætning, kørsel og bremsning

Formål

Chaufføren bør foretage rolig igangsætning, kørsel og bremsning. Herved nedsætter man slitage på drivlinje, bremses og dæk, og energiforbruget nedsættes.

Hvordan

Chaufføren bør som minimum tage hensyn til følgende:

- Begrænsede orienteringsmuligheder fra førerpladsen på grund af blinde vinkler og manglende mulighed for direkte orientering bagud ved hoveddrejning.
- Fejlbedømmelse af bagfrakommendes hastighed og afstand, især ved brug af konvekse spejle, samt bagfrakommendes eventuelle villighed til at give plads.
- Ringe accelerationsevne.
- Følge lastbilproducentens anvisninger for brændstoføkonomisk kørsel

Vejledning

Gennemgang af de forskellige forhold i forbindelse med igangsætning hvis behov:

Fejlbedømmelse af bagfrakommendes hastighed og afstand, især ved brug af konvekse spejle, samt bagfrakommendes eventuelle villighed til at give plads.

Tale lidt om brændstofbesparende kørsel hvis der er behov for det.

Afstand til forankørende

Formål

Vurdering af chaufførens evne til at bedømme den nødvendige standselængde der kræves til den forankørende.

Afstanden til foran kørende skal afpasses på en sådan måde, at der ikke er fare for påkørsel, hvis køretøjet foran standser eller nedsætter hastigheden.

Køretøjer, for hvilke der gælder en særlig hastighedsbegrænsning, skal uden for tættere bebyggetområde tillige holde en sådan afstand til foran kørende, at overhalende køretøjer uden fare kan føres indimellem et sådant køretøj og køretøjet foran.

Hvordan:

Dialog om de elementer der indgår i standselængden – summen af reaktionslængden, bremsernes funktionstid og bremselængden. Ved vejtransport af farligt gods er afstanden til den forankørende endnu vigtigere.

Vejledning:

Vurder chaufførens evne til at bedømme afstand ved at udpege en strækning - for eksempel fra køretøjet til et punkt længere fremme. En god måleenhed kan være "hvor mange vogntog kan klemmes ind her?" Chaufføren vil ofte bedømme langt over den virkelige afstand – oftest 1½ - 2 gang den virkelige afstand.

Bløde trafikanter

Formål

Kørende, som møder eller kører forbi gående, skal give den gående tid til at vige til side samt i øvrigt give den gående fornøden plads på vejen.

Vurdere om chaufføren tager det nødvendig hensyn til børn, fodgængere og cyklister.

Hvordan

Se lidt på chaufførens adfærd ved fodgængerfelt (forudseende adfærd) og fodgængers passage ved vejkryds, ligesom det er vigtigt, at han holder tilstrækkelig afstand i forbindelse med overhaling og møde med cyklister på smal vej.

Vejledning

Tale lidt om cyklister og knallertkørere, der holder ved stoplinen på højre side af lastbilen.

Tale lidt om bagfrakommende cyklister og knallertkørere på højre side af lastbilen på kørebanen eller cykelstien.

Se på eksempler på cyklister, knallertkørere og fodgængere, der kommer ud i det lysregulerede kryds efter der har været grønt lys i nogen tid.

Vigepligt

Formål

Sikre chaufføren har kendskab til højre vigepligt og ubetinget vigepligt og tilhørende skiltning, samt han på tydelig måde tilkendegiver, at han vil overholde sin vigepligt og først køre frem, når det kan ske uden fare og ulempe.

Hvordan

lagttage hastigheden ved fremkørsel mod vigepligt, placering forud for vigepligt, samt fremkørsel herefter først sker, når det kan ske uden fare eller ulempe for den øvrige færdsel. Her skal man huske, at et stort vogntog sjældent vil kunne overholde ovenstående, idet der går lang tid med at komme op i fart.

Vejledning

Husk at det er vigtigt at følge vigepligtsreglerne – ubetinget vigepligt tilkendegivet ved skiltning og højre vigepligt når ikke andet er angivet – for at undgå ulykker og sikre en sikker og glidende trafikafvikling.

Det er vigtigt at tale lidt om højre vigepligt der betyder, at en fører skal holde tilbage for alt fra færdsel fra højre, medmindre andet er tilkendegivet ved skiltning. Højre vigepligt forekommer ofte i villakvarterer.

Svingning til højre og venstre

Formål

I god tid før vejkryds skal kørende i de tilfælde, hvor kørebanen har to eller flere vognbaner, placere sig i den vognbane der er mest hensigtsmæssig for den fortsatte kørsel. Ved svingning til højre skal man anbringe sig i den kørebane længst til højre og tilsvarende ved svingning til venstre.

Observere om chaufføren har den korrekte adfærd i forbindelse med fremkørsel, hastighed, placering og tegngivning før, under og efter svingning.

Hvordan

lagttagelse og vejledning i forhold til færdselslovens krav.

Vejledning

Det er vigtigt, at chaufføren er meget opmærksom på de ligeud kørende cyklister og evt. fodgængere på den vej, chaufføren svinger ind på.

Vognbaneskift, overhaling og hastighed

Formål

Sikre at chaufføren forudser trafikens udvikling, så vognbaneskift sker på det korrekte tidspunkt og uden at være til fare eller unødigt ulempe for den øvrige trafik.

Vognbaneskift sker i henhold til Færdselslovens bestemmelser uden fare og unødigt ulempe.

Overhalingen sker i henhold til færdselslovens bestemmelser uden fare og ulempe.

Sikre chaufføren overholder gældende hastighedsbestemmelser og har forståelse for at hastighedens øverste grænse ikke er målet.

Hvordan

lagttage chaufførens adfærd. Her kan man observere hvor tålmodig chaufføren er ved kørsel på strækninger hvor det er vanskeligt at overhale. Bliver der stadigvæk holdt en tilstrækkelig afstand til den forankørende, og har chaufføren et tilstrækkeligt overblik over om det er nødvendigt og om det giver mening, at overhale på det pågældende vejstrækning.

Vejledning

Lidt dialog om forhold der kan påvirke overhalingens længde i forhold til bilens vægt og hastighedsforskel på eget og det overhalende køretøjs fart. Ved en hastighedsforskel fra 88 km/t. til 90 km/t. vil der gå ca. 100 sek. fra overhalingen påbegyndes til den er afsluttet.

Hastigheden må ikke blive højere, end at føreren bevarer det fulde herredømme over køretøjet. Der skal kunne standses på den strækning, som chaufføren har udsyn over, og foran enhver hindring, der kan påregnes.

Visse køretøjstyper, har på grund af tyngdepunkts placering og bevægelse i godset, og derved forskydningen af tyngdepunktet, større risiko for at vælte, hvilket kræver særlig opmærksomhed ved kørsel i bl.a. sving og i rundkørsler.

Manøvrering, standsning, parkering og bakning

Formål

Sikre chaufføren iagttager risikomomenter forud for en manøvrering og placer køretøjet hensigtsmæssigt forud for manøvreringen.

Kendskab til færdselslovens bestemmelser vedrørende standsning, af- og pålæsning og parkering.

Der må ikke standes og parkeres på cykelstier. Køretøjer med en tilladt totalvægt på mere end 3,500 kg må ikke standses eller parkeres på fortov.

Hvordan

lagttagelse af adfærd og vejledning.

Standsning og parkering må ikke ske på sådan sted eller på sådan måde at man er til fare eller ulempe, men det kan ofte være svært at overholde med et vogntog.

At standsning og parkering skal ske i højre side af vejen, medmindre det er en mindre befærdet vej, og kun parkeringslys må anvendes i lygtetændingstiden.

Vejledning

Husk afmærkning af aflæssestedet , hvis aflæsning sker ind over fortov eller cykelsti, og kan medføre fare eller ulempe for den øvrige færdsel.

Det kan i visse situationer være svært at overholde færdselslovens bestemmelser, hvis aflæssestedets beliggenhed er u hensigtsmæssig placeret.

Kør baglæns langsomt og så kort som muligt. Hvis det er muligt kør baglæns ind i en indkørsel eller på en p-plads. Ved ankomsten til et sted har man det bedste overblik over trafiksituationen.

Miljøhensyn.

Undgå unødigt tomgangskørsel.

Motoren skal være standset (også på lastbiler, busser og andre køretøjer) under tankning af brændstof.

Når føreren af et køretøj forlader dette, skal det sikres, at køretøjet ikke kan sætte i gang af sig selv. Føreren skal endvidere træffe foranstaltninger for at sikre, at køretøjet ikke uberettiget kan benyttes af andre.

Lygteføring

Formål

Sikre chaufføren kender til korrekt lygteføring i forhold til gældende bestemmelser.

Hvordan

Kontrol af lys, signal- og tegngivningsapparater ved start og regelmæssig i løbet af dagen.

Vejledning

Ved af/pålæsning og anden henstilling af køretøjet ses efter, om chaufføren skifter til positionslys.

Evt. gennemgang af bestemmelser vedrørende brug af gult afmærkningsblink og havariblink.

Køretøjer, der anvendes til arbejde på vej uden at være særligt indrettet hertil, kan, hvis det anses for nødvendigt til advarsel for andre trafikanter, afmærkes med en eller flere afmærkningslygter, når det holder stille ved arbejdsstedet. Brug af afmærkningslygter fritager ikke chaufføren for at overholde bestemmelserne vedrørende standsning og parkering.

Uopmærksomhed under kørslen

Formål

Sikre koncentrationen bevares under kørsel herunder, hav fokus på kørslen hele tiden – også ved kørsel på en lang, lige strækning, som kan opleves enkel og uden større udfordringer.

Færdselslovens bestemmelser - Førere af køretøjer må under kørsel ikke benytte håndholdte mobiltelefoner.

Hvordan

Chaufføren skal undgå at gøre noget, som distraherer, f.eks. række ud efter noget, taste på telefon/GPS, pakke mad ud og tale i telefon under kørslen.

Vejledning

Vejlederen bør anbefale, at førere generelt ikke benytter sig af mobiltelefoner – inkl. bluetooth anlæg under kørslen.

Reager på træthed. Ved udtalt og vedvarende træthed den dag man skal køre, anbefales anden transport eller som minimum en powernap undervejs. Ved pludselig træthed på kortere ture anbefales det at holde ind på en rastepads eller lignende og bevæge sig lidt.

Tålmodighed

Formål

Vurdere om chaufføren udviser den fornøden koncentration, ro og tolerance i såvel trafikken, som af/pålæsningsituationer og ved kontakt til kunder og andre personer der er i nærheden.

At afdække adfærd, der kunne have baggrund i arbejdsbelastning eller privatforhold, – som kan medføre øge risiko for ulykker på grund af distraktioner under arbejde/kørsel.

Hvordan

lagttagelse af tegn eller symptomer herunder kropssprog o.l. under pressede situationer eller i situationer, hvor arbejdet ikke forløber som ønsket.

Vejledning

Det er meget vigtigt, at chaufførens rutine og erfaring tages med i betragtning ved denne opgave/øvelse. De nye og mindre erfarne chauffører må ikke udsættes voldsomme forstyrrelser.

Bemærk om chaufføren har bestemte uvaner, når der opstår en uventet problemstilling, om chaufføren reagerer uovervejet og uforklarligt, eller om vedkommende mister overblikket.

Bemærk også især den nye chaufførs adfærd, hvis der kommer mange nye opgaver ind via telefonen eller evt. computere udstyr i bilen.

Spørge om disse ændringer i dagens program er en irritation.

Dokumenter, afmærkning og udstyr

Formål

At sikre at chaufføren har kendskab til gældende lovbestemmelser om dokumenter og udstyr, når det gælder vejtransport af gods.

At sikre at chaufføren har kendskab til gældende lovbestemmelser om dokumenter, afmærkning og udstyr, når det drejer sig om vejtransport af farligt gods.

Hvordan

Køretøjets dokumenter

Vognmandstilladelse og registreringsattester. Ved særlige transporter kan der være krav om særlig dokumentation. Det kan være godkendelsesattester, trykprøvningsattester, køretøjscertifikater, transporttilladelser osv.

Godsets dokumenter

Transportdokument må gerne være elektronisk, men skal kunne fremvises til myndigheden.

Chaufførens dokumenter

EU kvalifikationsbevis, kørekort, førerkort. Ved vejtransport af farligt gods tillige ADR bevis og billedlegitimation, og ved dyretransport kan der være krav om uddannelsesbevis for transport af levende dyr.

Køre- og hviletid og arbejdstidsbestemmelser

Formål

At sikre føreren har tilstrækkelig kendskab til bestemmelserne om arbejdstid, køre- og hviletidsbestemmelser og er i stand til at betjene det digital kontrolapparat – herunder foretage en ”udskrift” .

Hvordan

Kontrol af dagens udskrift.

Vejledning

Kontrol med arbejdstidsbestemmelserne udføres dels som vejkontrol, dels som virksomhedskontrol. Vejsidekontrollen foretages af politiet, og virksomhedskontrol foretages af Færdselsstyrelsen.

Virksomheden er - sammen med chaufføren - ansvarlig for at reglerne overholdes.

Vedligeholdelse og rengøring af køretøj

Formål

At køretøjet fremstår som værende tilstrækkeligt vedligeholdt og rengjort i forhold til virksomhedens krav.

Hvordan

Dialog om rengøringsniveauet, virker alt som det skal, bliver service overholdt, orden i førerhuset, orden i sideskabe, spildt olie i skabe skal tørres op o.l.

Det er vigtigt, at snavsede handsker, klude og lignende ikke bliver opbevaret i førerhuset, ligesom der bør være en køretøjsmappe, der er opdateret med de lovpligtige papirer.

Løse genstande i førerhuset skal fjernes eller lægges så de ikke udgør en fare/ulempe under kørslen.

Virksomhedens navn på køretøjet m.m.

Sammenkoblings/frakoblings systematik og kontrolfunktioner.

Trykprøvningsmærkater på en evt. tank.

Afslutning og selvevaluering

Formål

Vejlede chaufføren i at gennemføre en selvevaluering, hvor han vurderer sine styrker og svagheder, og identificere områder, hvor der er behov for forbedringer.

Selvevaluering kan også hjælpe med til at træffe beslutninger og håndtere udfordrende situationer på en mere konstruktiv måde.

Vejledning

Opsamling på turen herunder give konstruktiv kritik – gode råd:

- Spørge chaufføren, hvordan han selv syntes at turen forløb (selvevaluering)
- Spørge om han selv har forslag, hvor han kan forbedre sin udførelse af arbejdet? (selvevaluering)
- Give ros til det, der gik godt
- Hvis der er enkelte områder, hvor chaufføren ikke overholder f.eks. arbejdsmiljø og færdsels regler, skal det naturligvis nævnes. Brug ”jeg” udsagn for at undgå at angribe chaufføren. Sig f.eks. ”Jeg blev lidt bekymret, da jeg så, at du kørte tæt på bilen foran”, i stedet for ”Du kørte tæt på bilen foran”.
- ”Er du sikker på, at du er sikker nok?”
- Sammen med chaufføren finde forslag til forbedringer på 1 – 3 områder. Vælg ønskede ændringer og giv chaufføren mulighed for at reflektere over de muligheder, han ser.

Hvad kan virksomheden gøre

Virksomheder bør have en fast praksis for, hvornår chaufføren kontakte kontoret, når aflæsnings eller adgangsforhold ikke gør det muligt for chaufføren, at arbejde sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Virksomhederne anbefales også at have en aktiv trafiksikkerhedspolitik, som blandt andet retter sig mod uopmærksomhed.

Det anbefales virksomhederne at de:

- Motiverer medarbejderne til sikker adfærd og kørsel ved løbende dialog.
- Sørger for, at førerne, så vidt muligt i god tid før, får besked om arbejdsopgaver, rute og lignende.
- Undgår ændring af ruter under kørslen, så chauffører undgår at taste i GPS- eller ordrestyringssystem under kørslen.
- Hvor det er muligt, planlægge arbejdsdagen i samarbejde med chaufføren.

Bilag A: Tjekliste til sikkerhedsrundring, defensiv kørsel & trafiksikker adfærd

Tjekliste til sikkerhedsrundring, defensiv kørsel & trafiksikker adfærd

Navn:		Fødselsdag:	
Kørekort:	ADR bevis:	EU bevis:	Fører kort:
Bil/OTC:		Firma:	
Køretøjets papirer:		Afmærkning køretøj og tank:	
Dato:		Kl.:	

Emne	Vurdering	
	Drøftet	Ok
Kontrol af olie, vand, sprinklervæske og diesel		
Kontrol af dæk, bremses, styretøj og tilkobling		
Kontrol af lys, stoplys, andre signal- og tegngivningsapparater		
Kontrol af frontrude, spejle, herunder indstilling og udsyn		
Kontrol af arbejdstøj, fodtøj, værnemidler og sikkerhedsseler		
Kontrol af læssets dokumenter og planlægning af læssets placering		
Betjening og kontrol af køretøjets udstyr og andet hjælpeudstyr		
Risikovurdering læsning og adgangsveje – kan jeg, må jeg, vil jeg		
Sikkerhed læsning – brug af personlige værnemidler		
Sikkerhed læsning – fordeling, sikring og fastgørelse af læs		
Kørsel - manøvrering igangsætning, bakning, standsning/parkering		
Kørsel - forudseenhed, tålmodighed og stress symptomer		
Kørsel – hensyn og afstand til siden til øvrige trafikanter		
Kørsel - afstand til forankørende, overhaling og hastighed		
Kørsel - vigepligt, svingning til højre/venstre og kørsel i rundkørsler		
Kørsel - betjening af køretøj, tegngivning og lygteføring		
Kørsel – trafiksikker adfærd og brændstofbesparende		
Kørsel – brug af GPS, telefon, madpakke – kørsel når du kører bil		
Kørsel - overholdelse af arbejdstid, køre- og hviletidsbestemmelser		
Risikovurdering aflæsning og adgangsveje – kan jeg, må jeg, vil jeg		
Sikkerhed ved aflæsning – afspærring – værnemidler – evt. pejling		
Sikkerhed ved aflæsning – oprydning og afslutning		
Vedligeholdelse og rengøring af køretøj – også i førerhus		
Andet:		

Underskrift masterdriver:

Underskrift chauffør:

Fællessekretariatet

H. C. Andersens Boulevard 18
1553 København V
Tlf.: 33 77 33 77

Arbejdstagersekretariatet

Kampmannsgade 4
1553 København V
Tlf.: 70 300 300

Arbejdsgiversekretariatet

H. C. Andersens Boulevard 18
1553 København V
Tlf.: 33 77 33 77

Arbejdstilsynet

Landskronagade 33
2100 København Ø
Tlf.: 70 12 12 88
www.at.dk

Arbejdsledersekretariatet

Vermlandsgade 65
2300 København S
Tlf.: 32 83 32 83